

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2022 № 1 (163)

Головний редактор
С. М. Шуміло

Шеф-редактор
С. О. Павленко

**Заступники
головного редактора**
В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко

**Відповідальний
секретар**
В. В. Шуміло

**Випускові
редактори**
К. Г. Борисенко,
С. А. Токарев, Е. Л. Міден,
В. О. Чистяков

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Ласевський,
Ю. А. Мицик, О. П. Моця, Г. В. Папакін, Н. Б. Реброва, О. П. Реєнт Т. Розен,
О. Г. Самойленко, В. А. Смолій, Ю. О. Соболь,
О. С. Шеремет, С. В. Шумило

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, Т. П. Льоннгрєн,
С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Р. В. Маньковська, Є. Остапчук, А. М. Острянок,
В. М. Пекарчук, С. М. Плохій, В. М. Половець, О. А. Прігарін, О. Я. Рахно, Г. Хаусман,
В. Г. Ченцова, О. Є. Черненко, Д. Чишмеджієв, Н. В. Шліхта, К. М. Ячменіхін

З 02.07.2020 р. журнал включено до **категорії Б**

Переліку наукових фахових видань України,
публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт
зі спеціальностей **032 “Історія та археологія”** і **035 “Філологія”**

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки з обласного бюджету Чернігівської області
в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної
та видавничої сфер Чернігівщини на 2021–2022 роки

Міністерство юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна
телефон для довідок: +38-(046)-295-7418

E-mail: pavlenkoso1955@gmail.com

Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua

Новий сайт журналу: journals.uran.ua/index.php/2518-7422

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M. S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T. H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2022 № 1 (163)

Editor-in-Chief
S. Shumilo

Managing Editor
S. Pavlenko

**Deputies
of the Editor-in-Chief**
V. Diatlov,
O. Kovalenko

**Executive
Secretary**
V. Shumilo

**Technical
Editors**
K. Borysenko, S. Tokariev,
E. Miden, V. Chystiakov

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskyy, O. Motsia,
Yu. Mytsyk, H. Papakin, N. Rebrova, O. Reient, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
Yu. Sobol, O. Sheremet, S. Shumylo

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeev, O. Veremeichyk, H. Vertiienko, O. Halenko, V. Diatlov,
Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, T. Lönnngren, S. Liashko, O. Mavrin,
R. Mankovska, J. Ostapczuk, A. Ostrianko, V. Pekarchuk, S. Plokyh, V. Polovets,
O. Prigarin, O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko,
D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta, K. Yachmenikhin

Since 02.07.2020 this Journal is included in the **category B**
of the List of scientific professional publications of Ukraine,
whose publications are included in the results of dissertations
in specialties **032 “History and Archaeology”** and **035 “Philology”**

Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The journal is published with the regional budget support of Chernihiv region
within the Program
of information and publishing industry development in Chernihiv region for 2021–2022

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media
Series KV № 23837–13677R from 03.04.2019
ISSN-print: 2518-7422
ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 53 Hetmana Polubotka Street, Chenihiv, 14013, Ukraine
Phone for reference: +38-(046)-295-7418
E-mail: pavlenkoso1955@gmail.com Old journal site: siver-litopis.cn.ua
New journal site: journals.urau.ua/index.php/2518-7422

© Editorship of the «Siverian chronicle», 2022

ЗМІСТ

У глиб віків

<i>Вілкул Т.</i> Терміни «покаяние» та «покаяти ся» у «Повісті временних літ»	4
<i>Марголіна І., Бабич Є.</i> Написи на саркофазі з Кирилівської церкви Києва	10

Історія міст і сіл

<i>Тарасенко І.</i> Зустріч монарших осіб та побудування тріумфальної арки у Добрянці 1781 р.	16
<i>Артемова Л., Чумаченко О.</i> Благодійні ініціативи Терещенків у соціально-гуманітарному просторі Глухова: лікарня св. Єфросинії	25
<i>Шакула В.</i> Особливості формування асортименту продукції Переяслав-Хмельницького хлібозаводу та її реалізації в 40-х – на поч. 90-х рр. ХХ ст.	30

Церковна старовина

<i>Токарська Ю.</i> Акція православно-католицького замирення в 1623–1628 роках	37
<i>Мос В-Е.</i> Культ Сталіна в Московському патріархаті: витоки та сьогодення	49

Мовою документів

<i>Мицик Ю., Тарасенко І.</i> З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (частина 22)	58
<i>Дорохіна Т., Луговик Т.</i> Спогади Є.Ю. Спаської про відкриття нового аудиторного комплексу Московських вищих жіночих курсів ім. В.І. Герье	90

Розвідки

<i>Пилипенко О.</i> Наукові джерела з історії трудової імміграції в Україну XVIII–XIX ст.	97
<i>Новак О.</i> Нормативно-правове регулювання пам'яткоохоронної діяльності в радянській Україні (1928–1933 рр.)	105
<i>Білоусов Ю.</i> Антиросійські санкції ЄС: позиція болгарських політичних партій та громадська думка	112

Літературознавчі студії

<i>Чапля О.</i> При-сутність христологічного у «Слові про Закон і Благодать»	119
<i>Митрополит Кипріян.</i> Житіє митрополита Київського Петра (1260–1326) (переклад з давньоукраїнської: <i>Світлана Шуміло</i>)	126
<i>Ісіченко І., архиєп.</i> Покутні вірші «Богогласника» (1790)	138

Дослідницькі нотатки

<i>Миколенко Д.</i> Під пильним контролем прем'єр-міністра Болгарії: взаємини князя Фердинанда та голови уряду Стефана Стамболова в оцінках російської громадськості (1887–1894 рр.)	152
<i>Салтан О.</i> Штрихи біографії Степана Соснового – першого українського дослідника подій Голодомору 1932–1933 рр.	159
<i>Рой С.</i> Зв'язки М.Н. Шуста з визначними діячами культури та науки України другої половини ХХ ст.	170

Рецензії. Огляди. Анотації

<i>Сироїд Д.</i> Морозова Д. «Покажи мені людину». Антропология Антіохійської школи та її спадщина у Київській традиції. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. 560 с.	175
<i>Гордієнко Д.</i> Чистяков В. Митрополит Арсеній Мацієвич (1697–1772): історіографічний аспект. Монографія. Чернігів: SCRIPTORIUM, 2020. 108 с. – (Науковий альманах «Чернігівські Афіни». Вип. 8)	177
<i>Половець В.</i> Боровик М., Боровик А. Чернігівський державний педагогічний інститут в системі підготовки педагогічних кадрів (1954–1998 рр.). Київ: «Видавництво Людмила», 2019. 272 с.	179
<i>Студьонова Л.</i> Відгук на книжку М. Жирохова «Підпільна група Якова Батюка: кінець легенди»	

Некрологи

Пам'яті дослідника Ічнянського краю Станіслава Маринчика	188
Знавець минувшини Чернігова Олександр Павлович Добриця	190

